

Nr 459

Av herr **Kollberg m. fl.**, *angående vissa åtgärder för stimulerande av frivilligt enskilt sparande.*

Ökning av det frivilliga enskilda sparandet är synnerligen nödvändig såväl för att trygga balansen i samhällsekonomin som för att vinna ökad framstegstakt på längre sikt. Utvecklingen har lett oss därhän, att särskilda förmåner synes erforderliga för att främja sparandet. Det komplex av orsaker som ligger bakom denna utveckling skall icke här beröras.

För att uppnå den önskade effekten av sådana stimulansåtgärder måste dessa vara av påtagligt slag samt vidare så utformade, att sparandet på lång sikt framstår såsom gynnsamt för den enskilde. Med andra ord, det måste löna sig för varje sparare att uppskjuta sin konsumtion.

På inkomstbeskattningens område lämnas vissa lättnader för sparande genom att inkomst av kapital är skattefritt till ett belopp av 100 kronor för ensamstående och 200 kronor för äkta makar. Vidare medgives avdrag för premier för pensionsförsäkringar samt ett begränsat avdrag på högst 300 resp. 600 kronor för premier för kapitalförsäkringar m. m. De ytterligare lättnader som bör medgivas i beskattningen skall vara så avpassade att de kan samordnas med de redan förefintliga avdragsmöjligheterna.

Beloppsgränsen i fråga om den skattefria kapitalinkomsten är väl låg, men framför allt är avdraget för premier för kapitalförsäkringar m. m. alltför lågt, då avgiften för den obligatoriska sjukförsäkringen skall inräknas i avdraget. Av detta och andra skäl, bl. a. det minskade penningvärdet, erfordras en höjning av avdraget för premier för kapitalförsäkringar m. m. till 400 resp. 800 kronor för att ytterligare stimulera det betydelsefulla försäkringssparandet.

Premiesparandet samt andra diskuterade skattelättnader för nysparande har framför allt avsett en ökning av sparandet på kort sikt. En sådan begränsning föranleder alltid risker för överflyttningar av tillgångar till sparkonton. Ett gynnande av ett sparande på lång sikt minskar effekten av sådana överflyttningar samt äger givetvis större betydelse för samhällsekonomin.

En skattelättnad för nysparande har vid nuvarande höga skattetryck den största psykologiska effekten, särskilt om denna lättnad kan göras påtaglig genom att insättas redan på källskattestadiet. Samtidigt bör det långsiktiga sparandet ges en extra stimulans genom skatteminskning. Ett system som tillgodoser dessa två synpunkter kan med fördel kombineras

med en möjlighet för spararen att utjämna sina inkomster i beskattningshänseende mellan olika år. En extra arbetsinsats i de mest produktiva åldrarna skulle med sparande som skatteutjämnande faktor bli lockande. vidare skulle exceptionella inkomster under ett år kunna utjämnas därest ett sparande sker. Värdefullt är givetvis också att en skattelättnad för ett långsiktigt sparande kan förenas med ett bostadssparande, som tar sikte på nya lägenheter och nya egnahem.

Med beaktande av dessa allmänna synpunkter skulle ett system med skattelättnad för fysiska personers nysparande kunna ges följande utformning.

Sparandet skall ske på sparkonto i bank eller i därmed jämförlig penninginrättning.

Skattskyldig, som erlägger preliminär A-skatt, medgives avdrag från det lönebelopp, varpå skatten uträknas, med det sparbelopp, som arbetsgivaren överför genom postgiro eller på annat sätt till hans sparkonto. Insättning på sparkonto kan göras jämväl av skattskyldig själv. Denna möjlighet kan utnyttjas av skattskyldiga med preliminär A-skatt, som icke låter arbetsgivaren göra insättning på sparkonto, samt av skattskyldig, som har att erlägga preliminär B-skatt. För den senare kan avdraget i beskattningen icke få effekt förrän vid uträknandet av den slutliga skatten. För samtliga skall gälla, att det sparade beloppet skall angivas i deklARATIONEN och styrkas med bankintyg.

Kontrollen av nysparandet kan ges samma schematiska utformning som den prövning, vilken ägt rum vid premiesparandet. De erfarenheter som premiesparandet givit myndigheterna bör givetvis beaktas i detta sammanhang.

För att nå jämväl den inkomstutjämnande effekten i skattehänseende skall skattelättnaden kvarstå, så länge medlen inestår på sparkontot. Vid uttag från sparkontot skall det uttagna beloppet återföras till beskattning, varvid banken skall göra källskatteavdrag efter de normer, som tillämpas då debetsedel icke uppvisas för arbetsgivare. För att beloppet icke skall undgå beskattning skall banken sedan årligen lämna taxeringsmyndighet besked om uttag.

Den här angivna skattelättnaden innebär alltså ett uppskjutande av skatten förenat med den fördelen, att de sparade medlen lämnar den skattskyldige ränteavkastning. Denna ränteavkastning kan för ett stort antal skattskyldiga beräknas falla inom det ovannämnda skattefria beloppet för kapitalinkomster, särskilt om detta belopp höjes i enlighet med ett nyligen framlagt sakkunnigförslag.

En definitiv skattelättnad skall endast komma den till godo, som sparar

på längre sikt. Skattskyldig som bibehållit medel på sparkontot under 5 år skall vid uttaget vara berättigad att till beskattning uppge allenast 75 % av beloppet, som stått inne under 5-årsperioden. Står medel inne på sparkontot 10 år och mer, skall den skattskyldige vid uttag endast till beskattning uppge 50 % av det sålunda uttagna beloppet. Vid uttag från sparkonto, på vilket insättningar har skett under en följd av år, skall så anses som om det först insatta beloppet först uttages.

Vad angår storleken av de belopp som årligen kan insättas på sparkonto skall denna begränsas till 3 000 kronor. Står exempelvis ett belopp av 1 000 kronor inne på sparkontot under 5 år, kommer 250 kronor att undantagas från inkomstbeskattning, d. v. s. skattelättnaden motsvarar ett årligt avdrag om 50 kronor. Därest sparandet omfattar en 10-årsperiod, kommer givetvis den skattskyldige att få väsentligt större förmån, vilket är motiverat genom att medlen bundits för så lång tid. Maximigräns för sparkontot skall vara 30 000 kronor.

Maximeringen av insättningsbeloppet till högst 3 000 kronor per år skall icke gälla i sådana fall, där den skattskyldige har åtnjutit s. k. ackumulerad inkomst, ej heller skall angivna begränsning tillämpas då en person haft exceptionellt hög inkomst hänförlig till ett beskattningsår. Med sådan inkomst som sist sagts förstås en totalinkomst, som med en tredjedel överstiger det föregående årets inkomst. Även för dessa senare fall gäller den totala begränsningen till 30 000 kronor. Utnyttjandet av skattelättnaden för sparandet skall icke föranleda att den särskilda skatteberäkning som tillämpas för ackumulerade inkomster reduceras.

Vid dödsfall skall dödsboet skatta för medlen på sparkontot, såvida icke dödsbodeläggarna överför medlen på egna sparkonton, varvid dödsbodeläggarna icke är berättigade till annan skattelättnad än den som följer av att medlen sparas 5 resp. 10 år.

Sparkontot skall icke få överlåtas eller pantsättas. Emellertid är skattskyldig berättigad att för erhållet bostadslån låta spärra sparkontot. De bostadslån som här avses skall gälla nyuppförda lägenheter eller egnahem.

I fråga om den principiella uppläggningsen må erinras om regeringsrådet H. Klackenbergs promemoria med utredning och förslag rörande skattepremiering av frivilligt sparande under år 1952 samt taxeringsintendenten och allmänna ombudet hos mellankommunala prövningsnämnden E. Annells promemoria i januari 1957.

Beträffande de tekniska detaljerna i övrigt hänvisas i tillämpliga delar till förordningen om premiering av frivilligt sparande under åren 1955 och 1956 och förordningen om taxering för inkomst av medel som insätts å skogskonto.

Sammanfattningsvis innebär förslaget följande:

höjning av maximigränsen för det allmänna avdraget för premier för försäkringar m. m. till 400 kronor för ensamstående och till 800 kronor för äkta makar,

nysparande på sparkonto till visst belopp per år föranleder avdrag med det sparade beloppet vid inkomsttaxering. De sålunda sparade medlen beskattas först vid uttag från kontot, dock att medel som inestått under fem, resp. tio år allenast beskattas till en del,

insättning på sparkonto kan göras av den skattskyldige själv eller av arbetsgivare. I sistnämnda fall reduceras det belopp, varpå den preliminära A-skatten skall beräknas.

De föreslagna åtgärderna innebär en ytterligare stimulans till försäkringssparande samt direkta skatteförmåner för frivilligt, långsiktigt sparande och därjämte en psykologisk påverkan på den enskilde att begränsa sina löpande utgifter, enär i stort sett flertalet skattskyldigas inkomst allenast skulle behöva upptagas till beskattning till den del den motsvarar dessa utgifter.

Under åberopande av vad som anförts får vi hemställa,

att riksdagen måtte för sin del besluta en höjning till 400 kronor för ensamstående resp. 800 kronor för äkta makar av det allmänna avdraget enligt 46 § 2 mom. första stycket 3) för premier för kapitalförsäkringar m. m.,

att riksdagen måtte för sin del besluta skattelättnader för frivilligt, enskilt sparande enligt de riktlinjer som anges i motionen, samt

att erforderliga författningstexter utarbetas av vederbörande utskott.

Stockholm den 26 januari 1957

Gustaf Kollberg

Sven Wedén

Olle Dahlén

Manne Ståhl

Sven Gustafson

1 Göteborg